

Hyvinvointiyhteiskunnan
historia Suomessa (kpl 22)

Hyvinvointivaltion keskeiset käännekohtat: vuodet ja käsitteet

▪ **Käännekohtat:**

- 1860-luku
- 1906
- 1917 ja 1918
- 1939-1945
- **1960-1970 –luvut**
- **1990-luvun lama**
- **2008 taantuma**

Käsitteet:

- rakennemuutos, kaupungistuminen
- Maatalousmaa, teollinen yhteiskunta
- Hyvinvointivaltio ja sosiaaliturva, lapsilisäjärjestelmä, tulonsiirrot, hyvinvointipalvelut (kerro esimerkkejä s.174-175 +kela.fi sivuilta)
- Tasa-arvoinen yhteiskunta, peruskoulu, tuloerot, sukupuolet
- Suuret ikäluokat
- 1990-luvun lama, leikkaukset, priorisointi, velkaantuminen
- Väestörakenteen muutos, ikääntyminen

Kansalaisyhteiskunta ja järjestöt
/kolmas sektori

Konsensus-Suomi ja politiikan kolme
päälinjaa (hyvinvointivaltio, alueellinen
tasa-arvo, itsenäisyyden turvaaminen)
suomettuminen

Hyvinvointi- valtion merkkipaaluja

Hyvinvointivaltion merkkipaaluja

Tehtävä

Tutki oheisia hyvinvointivaltion kehityksen askelia.

a) Valitse mielestäsi viisi merkittävintä muutosta. Perustele valintasi.

b) Mistä hyvinvointivaltion etuuksista olet itse saanut nauttia?

c) Miten listassa näkyy

- hyvinvointivaltion alku
- hyvinvointivaltion voimakas rakentaminen 1960-luvulla
- hyvinvointivaltion kriisi 1990-luvulla?

1921	Oppivelvollisuus	1972	Kunnalliset terveyskeskukset
1922	Köyhäinhoito	1973	Kunnallinen päivähoito
1927	Terveydenhoito	1984	Ansiosidonnainen työttömyysturva
1935	Tapaturmavakuutus	1985	Kotihoidon tuki alle 3-vuotiaille
1937	Äitiysavustus vähävaraisille	1990	Päivähoito alle 3-vuotiaille
1939	Kansaneläke	1992	Opintorahaa korotetaan
1943	Kunnanlääkäri joka kuntaan	1993	Omaishoidon tuki
	Lapsilisä vähävaraisille monilapsisille perheille		Eläketurvan leikkaukset aloitetaan
1944	Kunnalliset äitiys- ja lastenneuvolat		Työttömyysturvan leikkaukset ja muutokset aloitetaan
1948	Lapsilisä kaikille perheille	1995	Lapsilisiä leikataan
	Maksuton kouluruokailu	1995–1996	Kotihoidon tukea supistetaan
1949	Äitiysavustus kaikille synnyttäjille	1996	Oikeus kunnalliseen päivähoitopaikkaan
1956	Kansaneläke kaikille 65 vuotta täyttäneille		kaikille alle kouluikäisille
1960	Työttömyysturva		Sairausvakuutusta leikataan
1961	Asumistuki lapsiperheille	2004	Pienten koululaisten iltapäivähoito
1962	Ansiosidonnainen eläke (ns. työeläke)	2005	Työeläkeuudistus
1964	Sairauspäiväraha ja äitiysraha	2008	Opintorahaa korotetaan
1965	40-tuntinen työviikko	2010	Blinaikakerroin eläkkeisiin
1968	Peruskoulu, joka toteutetaan asteittain 1970-luvulla	2011	Takuueläke (690 euroa)

**HYVINVOINTIA
RAKENTAMASSA:
Suomen ja Virtasten vuosisata**

Käännekohtat:

1860-luku

1906

1917 ja 1918

1939-1945

1960-1970 –luvut

1990-luvun lama

2008 taantuma

- 1860-luvulla elettiin autonomian aikaa (Suomi oli osa Venäjää) – valtiopäivätoiminta käynnistyi 1861 – lainsäädäntötyö uudisti Suomea (oma raha, kieliasetus, taloudellinen liberalismi eli uudistukset)
- 1906 –eduskunta syntyi (puolue toiminta vakiintui)
- 1917 itsenäistyminen, 1918 sisällissota – jakautuminen
- 2ms kriisi -> suuret ikäluokat, jälleenrakennus, sotakorvaukset, NL:n vaikutus Suomeen vahva
- 1960-1970 –luvuilla hyvinvointiyhteiskunnan rakennus (Ruotsin malli, Pekka Kuusi; SDP + KESKUSTA = punamultayhteistyö)
- 1980-luku hyvinvointiyhteiskunnan kukoistus
- 1990-luvun lama: palvelujen karsinta, käyttäjämaksut, leikkaukset
- 2008 taantuma -> palvelujen karsinta, yksityistäminen, käyttäjämaksujen korotukset, rahoitusvaikeudet (kestävyyssvaje), ikääntyminen, muuttoliike maaseudulta kaupunkeihin kiihtyi, yksityistäminen, ulkoistaminen.
- Toisaalta 2000-luvulla kuntien tehtävien määrän lisääntyminen

Käsitteet:

- **Rakennemuutos** = elinkeinojen muuttuminen. Suomesta tuli 1900-luvun kuluessa jälkiteollinen palveluyhteiskunta. Ammattien muuttuminen.
 - maatalous->teollisuus>palvelut
- **Hyvinvointivaltio** = valtio turvaa verovaroin ihmisten hyvinvoinnin ja elintason elämän kriisikohdissa (tulonsiirrot, palvelut).
 - **Keinot sosiaalipalvelut (terveys, sairaus, lapsiperhe ym.) ja sosiaalivakuutukset (työttömyys, sairaus, eläke)**
- **Yhteiskunnallinen tasa-arvo keskeinen tavoite**
 - Sosio-ekonominen asema
 - Sukupuoli
 - Alueet
 - Ikä/demografia (sukupolvien välinen sopimus huolenpidosta)
- **Kattavan turvaverkon rakentaminen elämän varrelle (KELA)**
 - Syntyminen, lapsuus, lapsiperheet
 - Nuoruus, koulutus, opiskelu
 - Työelämä, työttömyys, työkyvyttömyys
 - Terveys, sairaus, kehitysvammaisuus/vammautuminen
 - Asuminen
 - Vanhuus
- **Rahoitus verovaroin ja käyttäjämaksuin**
 - Progressiivinen verotus (tulojen taseus verotuksen keinoin; tulovero, perintö- ja lahjaverot)
 - Suhteellinen verotus (kunnallisvero, ALV, kiinteistövero, pääomaverot)
- **Globaali markkinatalous, muuttoliike ja ikääntyminen haastavat hyvinvointivaltion**

Konsensus ja hyvinvointivaltio projekti

- **Konsensus: yksimielisyys, pyrkimys yhteiseen näkemykseen.**
 - 1. Hyvinvointivaltion luominen
 - 2. Tasa-arvo (alueet, kansalaiset)
 - 3. Itsenäisyys turvataan vahvalla yhteiskunnalla ja yhteistyöllä
- **KONSENSUS-SUOMEN MURTUMINEN**
 - 1990-luvun lama -> Hyvinvointivaltion karsinta, velkaantuminen, priorisointi, puolueiden kiistat hyvinvointivaltiosta ja sen rahoittamisesta.
 - Muuttoliike -> haaste aluepolitiikalle
 - Kuihtuvat kunnat (palvelujen tarjonnan haasteet). Tulojen ja veropohjan haasteet kuihtuvan väestöpohjan myötä. Valtion rahoituksesta riippuvaisuus.
 - Kehittyvät kunnat (pk-seutu, isot kaupungit)
 - Väestörakenteen muutos
 - Ikääntyminen
 - Hyvinvointivaltion palvelujen tarve kasvaa, kulut kasvavat.
 - Työikäisten veronmaksajien määrän vähentyminen heikentää veropohjaa ja haastaa hyvinvointivaltion rahoitusta.
 - Tulopolitiikka
 - Elinkeinoelämän ja työntekijöiden liittojen välien kärjistyminen
 - Työnantajapuoli = >Keskitetyistä palkkaratkaisuista luopuminen -> paikallinen sopiminen -> epävakaus.
 - Työntekijäpuoli kaipaa keskitettyä konsensusta ja laajaa yhteistyötä (joukkovoima)
 - Ulkopoliittinen yhteisymmärrys murtunut
 - YYA-Suomesta EU-Suomi
 - Nato-optio
 - Kansainvälinen yhteistyö ja kansallinen etu törmäävät

<https://www.kela.fi/historia>

- Tutki Kela:n etuuksien historiaa...
- 1. Mitkä etuudet ovat mielestäsi keskeisimpiä/tärkeimpiä?
- 2. Mitkä etuudet ovat suurimpia kustannuksiltaan?
- 3. Mitkä etuudet jättäisit pois?